

Publicerad i Sydsvenskan 20 september 2009

Dags för studieavgifter

I morgon presenterar Handelskammaren för fjärde gången sin rankning av svenska universitet och högskolor. Om hög kvalitet skall kunna upprätthållas i framtiden är det dags att börja diskutera studieavgifter – även för svenska studenter. Det skriver Stephan Mùchler, VD för Sydsvenska industri- och handelskammaren.

Regeringens planer på att införa studieavgifter för utländska studenter bör leda vidare till en seriös diskussion om framtida studieavgifter även för svenska studenter.

I takt med att Sverige får en allt äldre befolkning kommer kraven på välfärdssystemet att öka. En framtida konkurrenskraftig högskola kommer att kräva att vi diskuterar olika alternativ för att klara finansieringen. Att avgiftsbelägga den högre utbildningen är ett sådant alternativ. Studieavgifter skulle bli ett resurstillskott till lärosätena som skulle kunna möjliggöra en kvalitetshöjning av den svenska högskolan – utan ökade statsanslag.

Samma slutsats drar den senaste Långtidsutredningen. De framtida utmaningarna för välfärdsstaten, i kombination med att genomströmningen på de svenska lärosätena internationellt sett är låg, talar enligt Långtidsutredningen för att frågan om studieavgifter måste upp på den svenska politiska agendan. Även OECD vill få svenskarna att ta frågan om studieavgifter på allvar. I en omfattande analys av den högre utbildningen i hela OECD-området konstateras att Sverige kommer att behöva finna nya källor för att finansiera de växande utgifterna inom välfärdssektorn.

Vid de tillfällen som studieavgifter diskuteras i Sverige nämns sällan att flera länder i Sveriges närområde har infört studieavgifter. Ett av dessa är Storbritannien, som 2006 införde en studieavgift som studenten kan finansiera med studielån. De brittiska erfarenheterna visar inga av de befarade negativa effekterna på söktryck eller ökad social snedfördelning bland de sökande.

För svenska studenter skulle steget till studielånsfinansierade avgifter inte vara så stort som man kan tro. Redan idag är det möjligt att ta extra CSN-lån för att betala studieavgifter, till exempel vid studier utomlands. Denna möjlighet utnyttjades av cirka 12 000 studenter förra året.

Frågan om att avgiftsbelägga högskolestudier är idag ungefär lika kontroversiell som frågan om jämförande rankningar var för ett par år sedan. När Handelskammaren lanserade den första svenska högskolerankningen ansågs det kontroversiellt och utmanande.

När vi i morgon presenterar rankningen för fjärde gången har den svenska högskoledebatten förändrats. Regeringen har gett sitt uttalade stöd till kvalitetsmätning genom rankning och fördelar numera forskningsmedel utifrån lärosätenas prestation på två av de parametrar som ingår i Handelskammarens rankning.

Om regeringen menar allvar med sina ambitioner för den svenska högskolan måste man våga börja titta på alternativa former för finansiering av den högre utbildningen. Ingen kan längre blunda för det faktum att vi inför framtiden måste ha en öppen och visionär diskussion om finansieringen av den svenska välfärdsstaten.

STEPHAN MÜCHLER